

Welgekomen!

Wat maakt een dorp vandaag een “dorp”?

Karel Lhermitte
Gemeentehuis – Laarne
24/05/2025

Hoe werken we verder aan ons “dorp”, hoe behouden en versterken we dat? (deel 2)

Waarom “dorpen”?

BEGIN

HOE GOEDE LEIDERS
INSPIREREN TOT ACTIE

MET HET

SIMON SINEK

WAAROM

business contract

De
internationale
bestseller

°2009

LEO VAN BROECK:

De Vlaamse Bouwmeester wil mensen naar de stad lokken

... 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 2681,

Trends

**EXTRA: DE
START-UPGIDS**
Speel in op de
kansen van de
coronacrisis

NR 49-6860-3 OCT 29 1970

WATERSTOF

De heilige graal van de groene energie?

LESSEN UIT DE CRISIS

Ons overlegmodel
en de stille ambtenaar
hielden het land recht

Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs verzoent meer en probeert minder

'JE MOET DE MENSEN NIET UIT DE DORPEN WEGJAGEN'

Bank-App Trends - Uitdagingen

droogtecommissie

Circulaire economie

Mondiale productieketens
VerSUV-ing

PFAS-preventiewerking

Identiteit
Versingeling
FOGO

Individualisering

Appartementisering Youtuber Acid

Vereenzaming

Biodiversiteitverlies

Vergrijzing

Vlaams Energie- en Klimaatagentschap

Andrew Tate

Elektrificering

Verlinting

FOMO

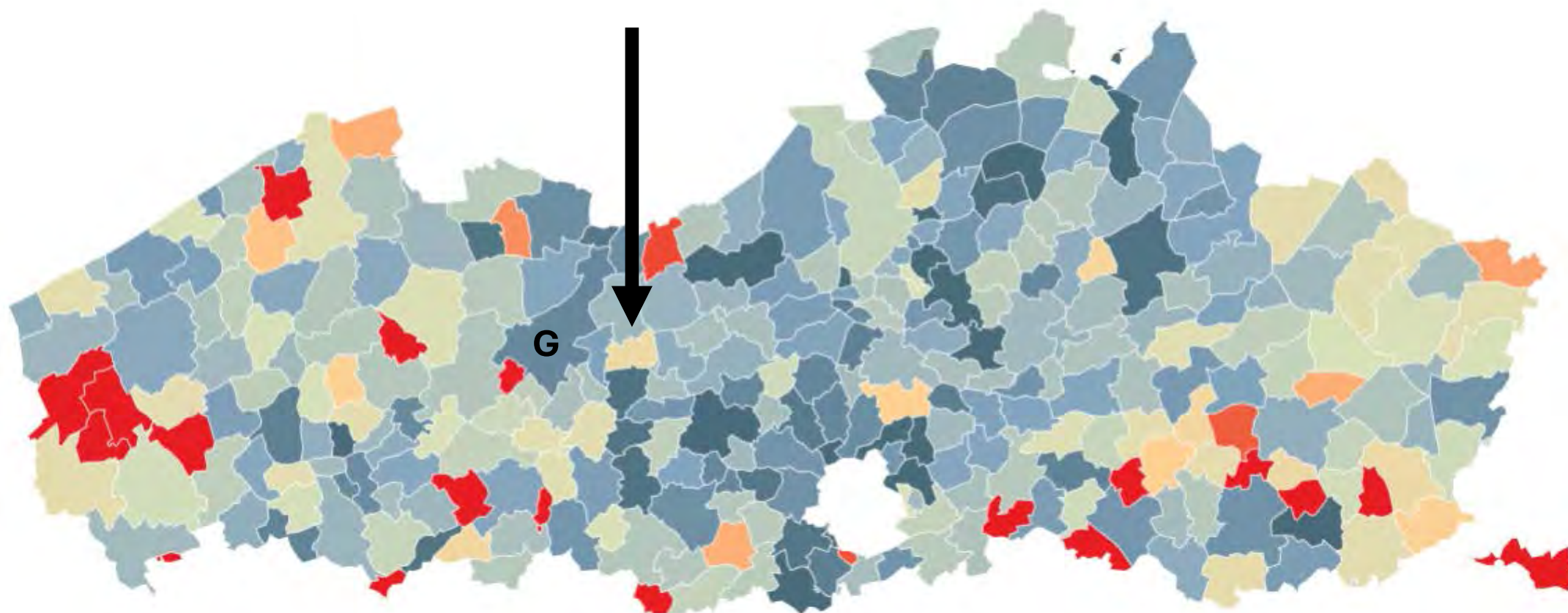
Verwachte evolutie van de bevolking

Gemeenten van Vlaams Gewest, 2023-2033, in %

[www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/
bevolking/bevolkingsvooruitzichten-omvang-en-groei](http://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolkingsvooruitzichten-omvang-en-groei)

Demografie staat op 1!

Bron: waarnemingen 2023: Statbel, vooruitzichten 2033: Statistiek Vlaanderen

“Dorpen” zijn dikwijls het antwoord op de uitdagingen!

Mensen

Dorpen

There is no such thing as
a single issue struggle
because we do not live
single-issue
lives.

-Audre Lorde

Bekijk
“dorp”
als een
systeem.

Dorpenbeleid vraagt systeem-analyse en daarna uitvoeringsplannen

Bron: IDEA Consult,
dossier dorpshuizen 2022

Figuur het geconnecteerde dorp.

(Deel 1)

**Wat maakt een dorp
vandaag een “dorp”?**

DIMENSIE **MENS**

of de menselijke rijkdom

DIMENSIE **RUIMTE**

of de gebouwde omgeving en de
tussenliggende ruimte

DIMENSIE **VOORZIENINGEN**

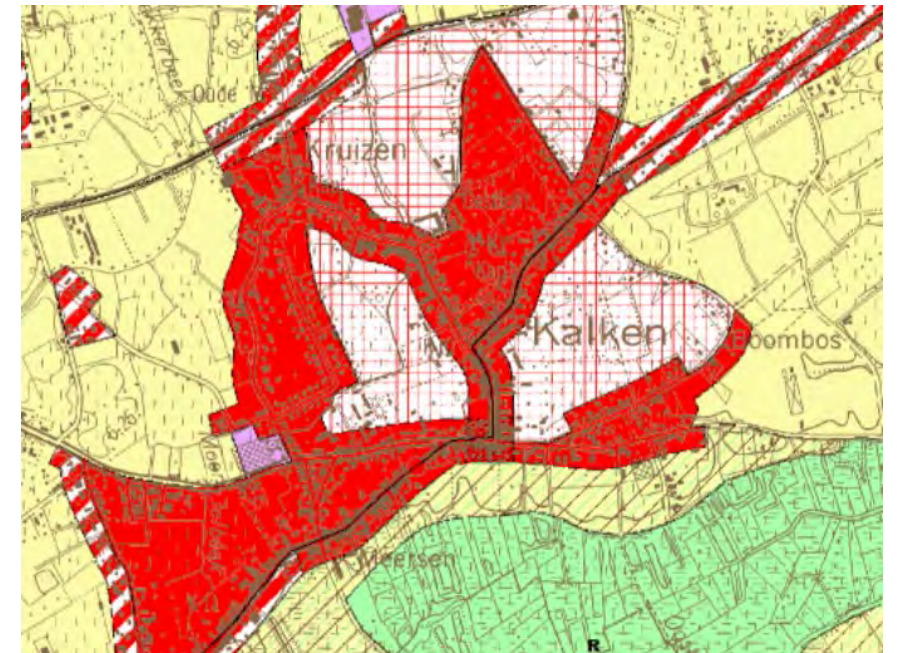
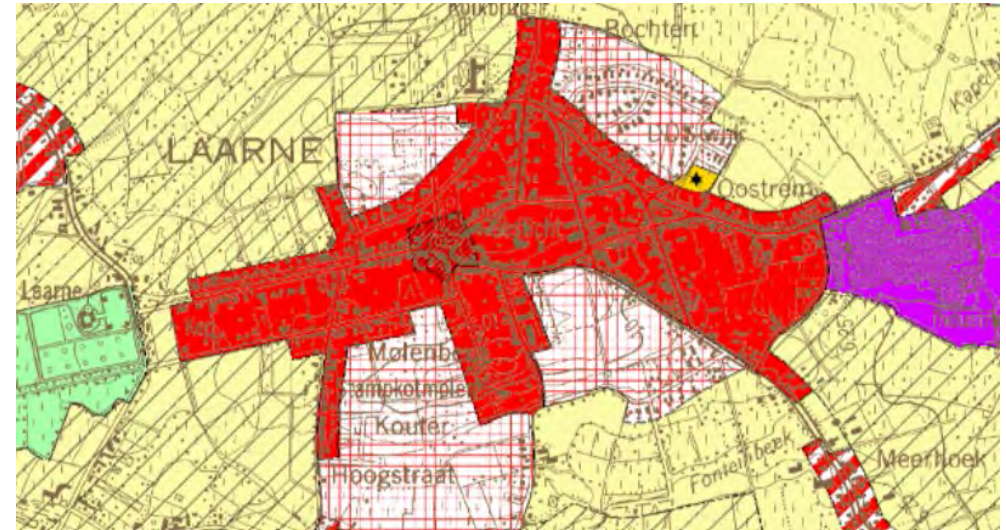
staat voor functies of diensten waar
bewoners van gebruik maken.

ruimtelijke dimensie

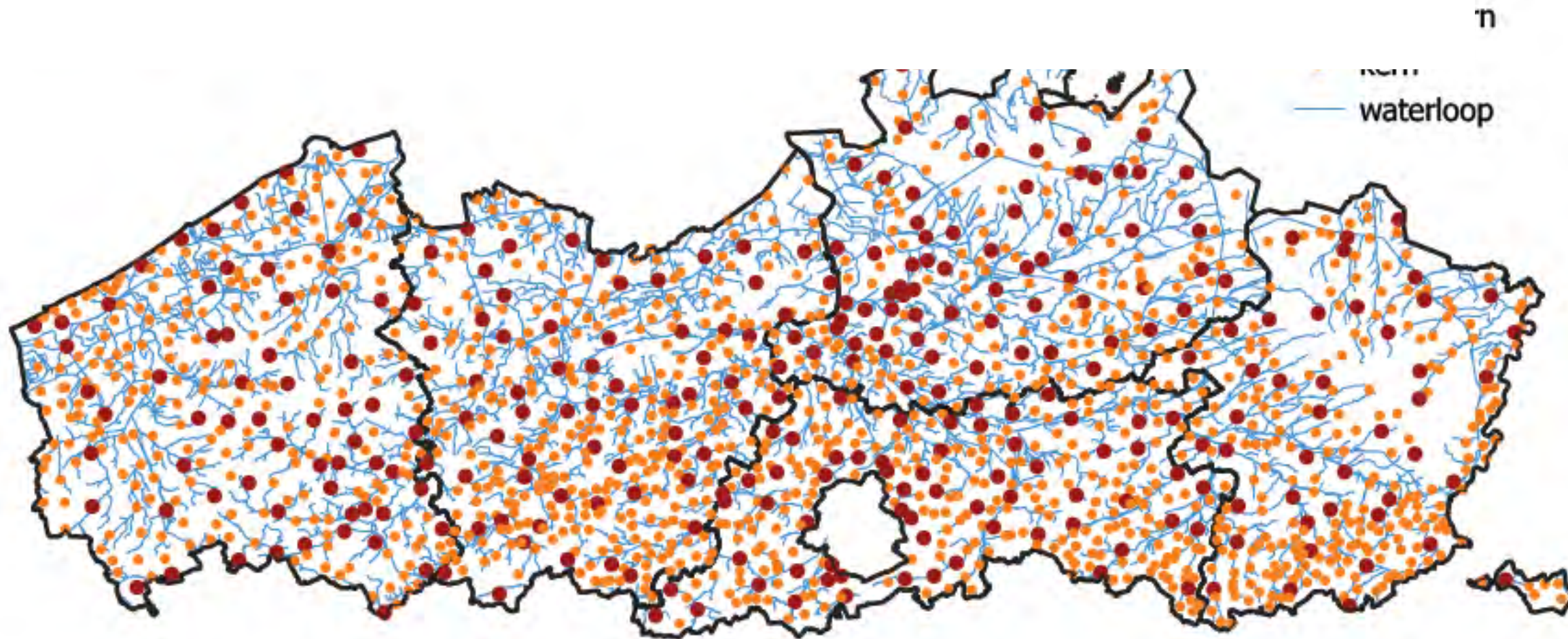

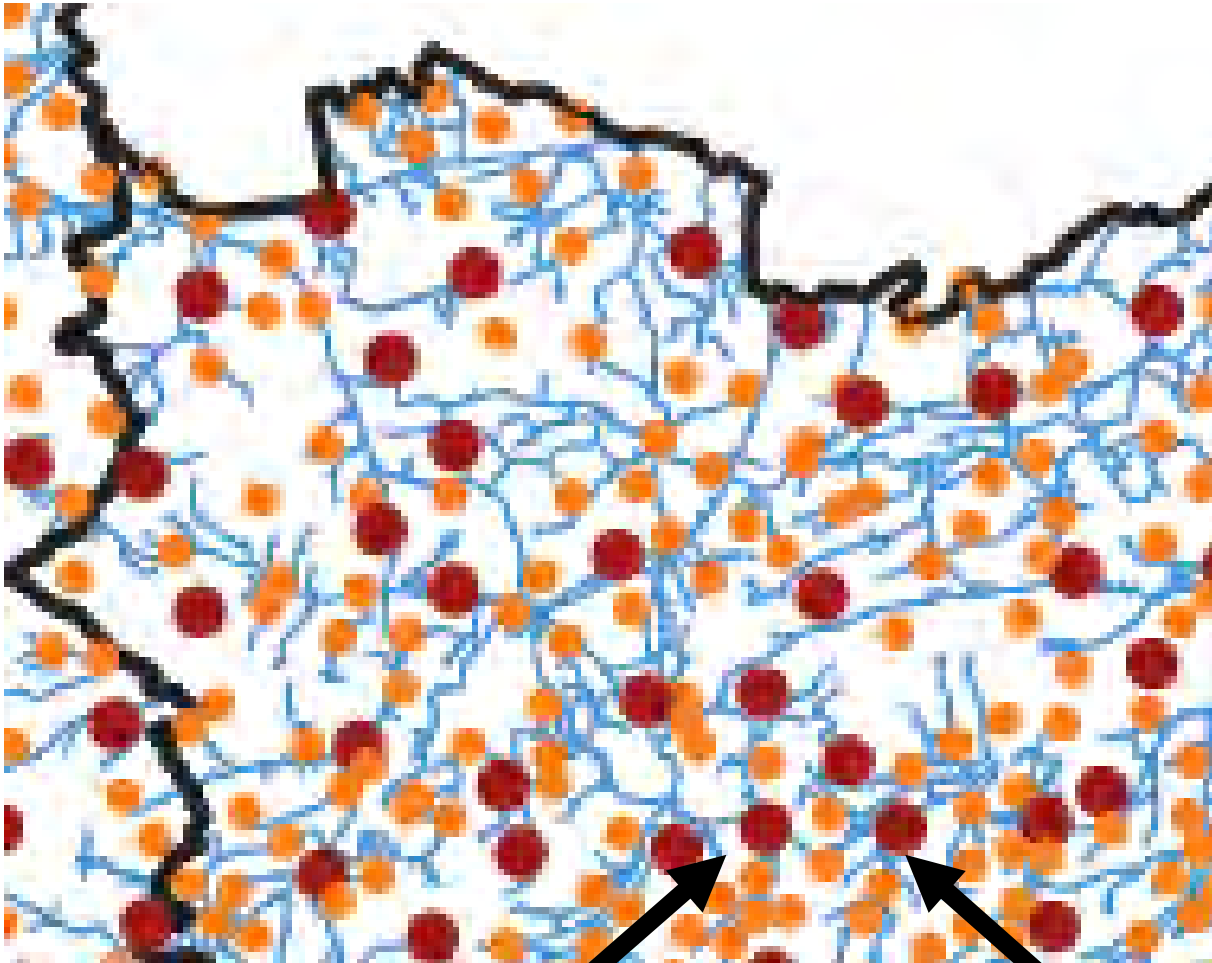
Er bestaan nog plekken waar een groepje van meestal grondgebonden woningen, als rij, halfopen of vrijstaand, een **ruimtelijke setting** vormt die we dorps noemen.

Ondanks het feit dat vele dorpskernen verstedelijken, telt Vlaanderen nog heel wat plekken die door de bewoners als dorp gepercipieerd worden.

Ruimtelijke beleidsplannen selecteren kernen

Laarne

Kalken

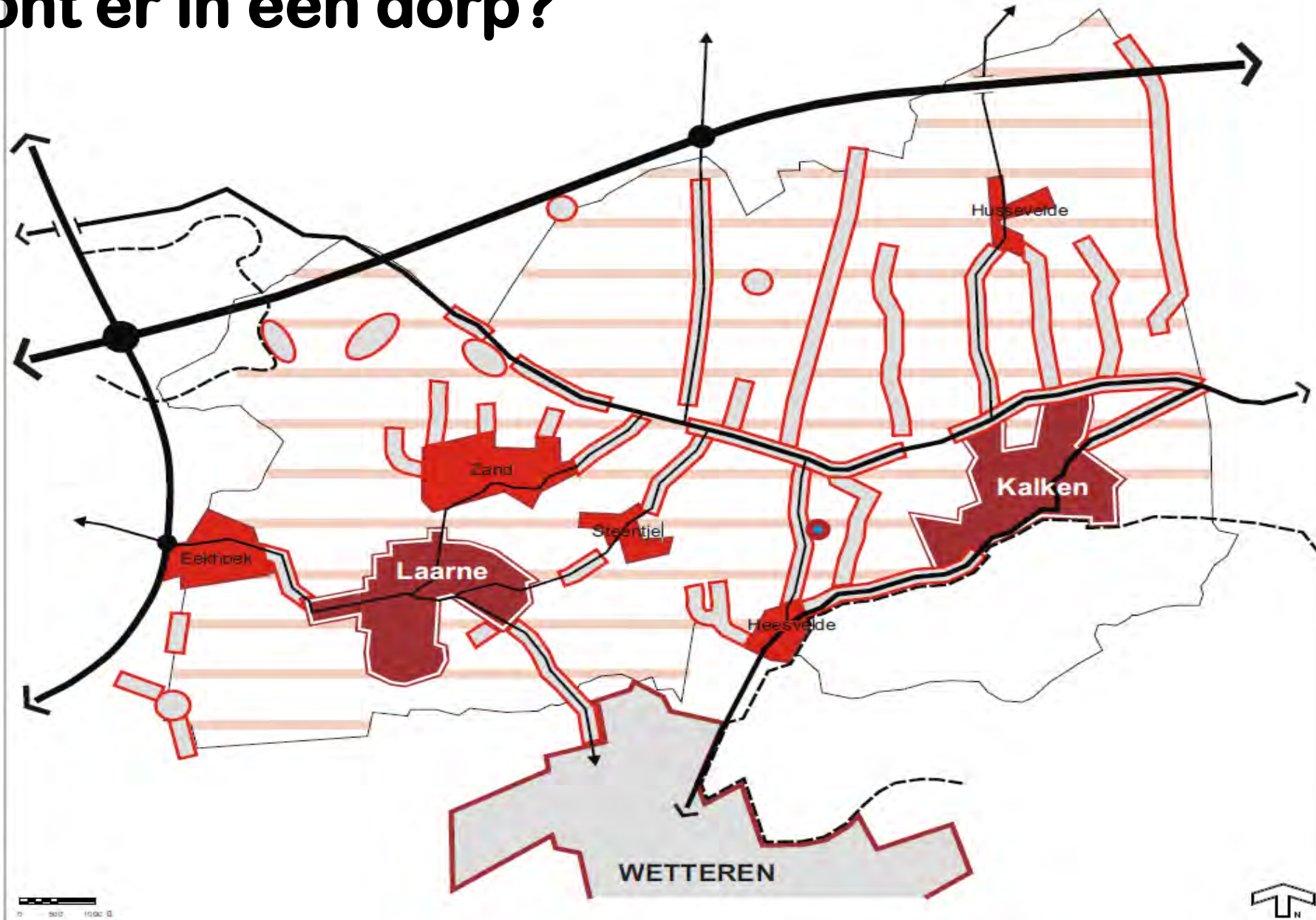

Kernen scoren op leefbaarheidscriteria

Dimensies van leefbare dorpen (Onderzoek provincie West-Vlaanderen, 2021-2022)

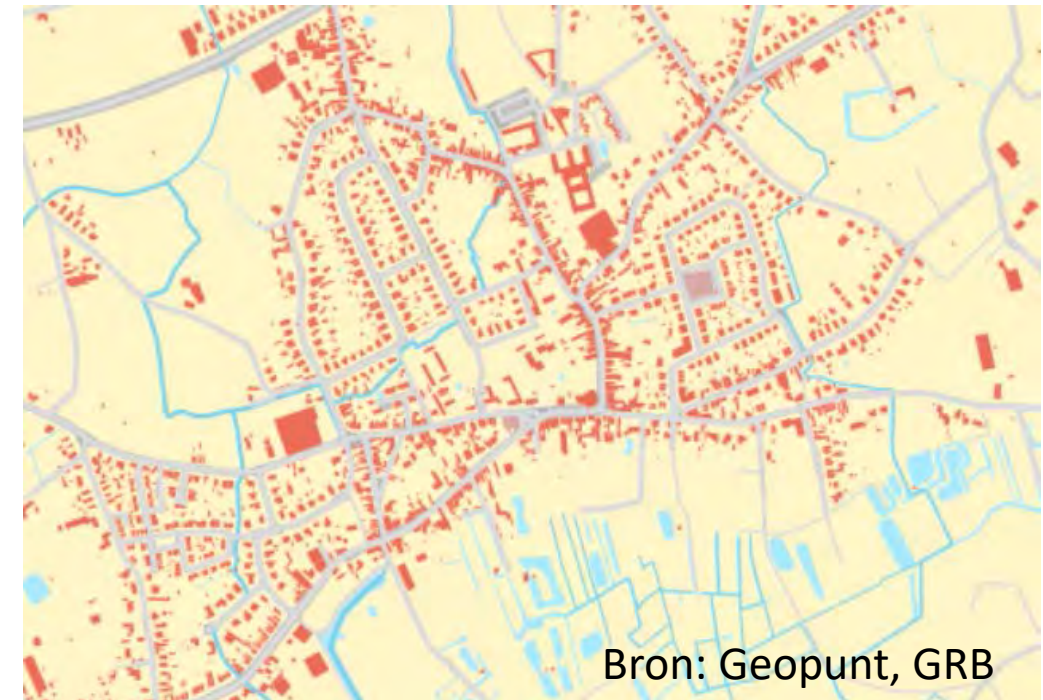
Wie woont er in een dorp?

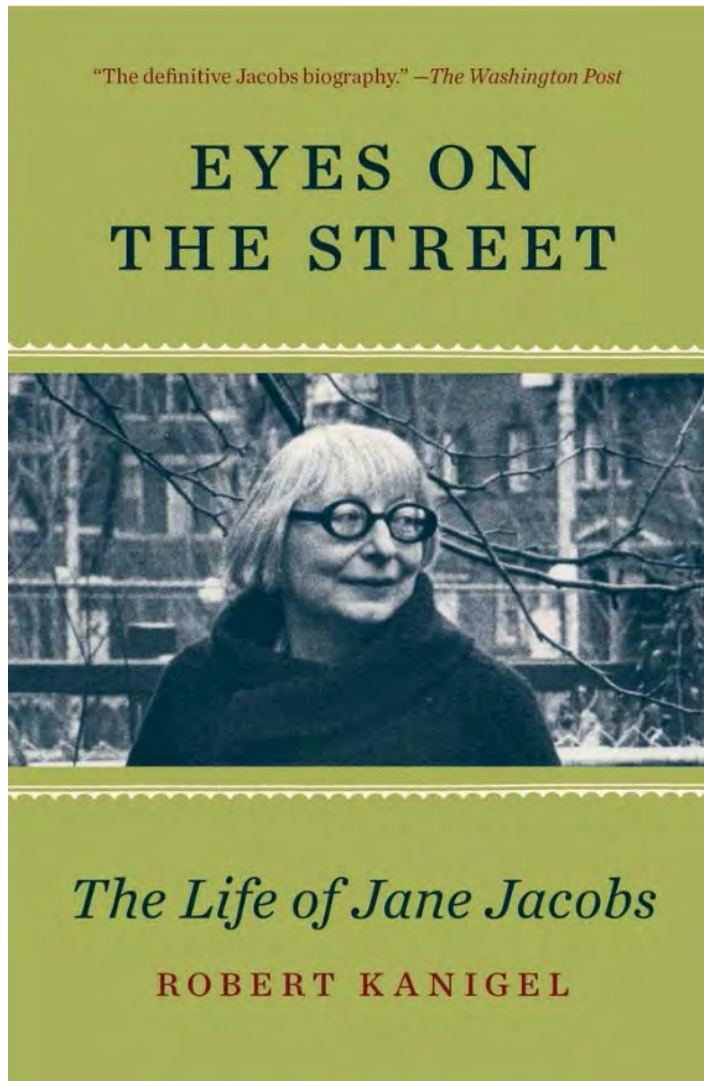
sociale dimensie

Bij die ruimtelijke setting hoort meestal ook een **vorm van wonen**: rond een open ruimte die je deelt met bekenden en die vertrouwd aanvoelt omdat ze aanleiding geeft tot ongedwongen **ontmoetingen**. Een open ruimte die het midden houdt tussen collectief en publiek.

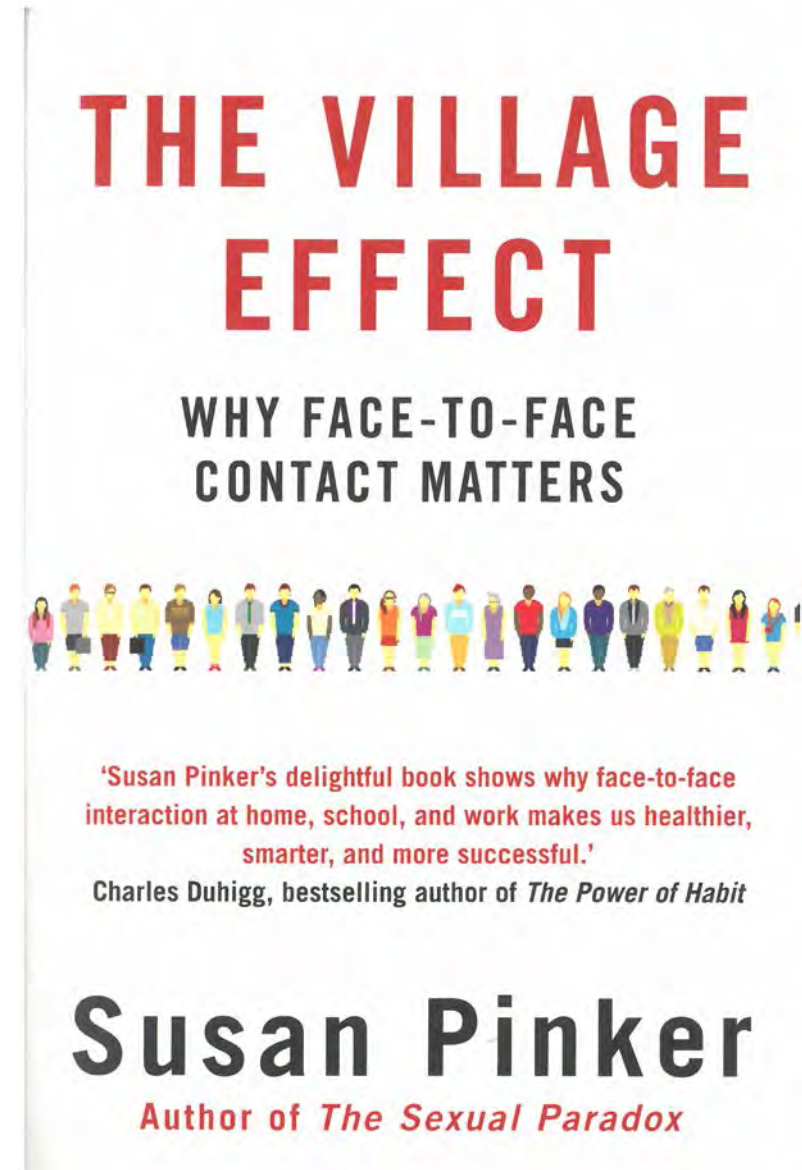

Kernen scoren op levendigheid

(1916 – 2006)

&

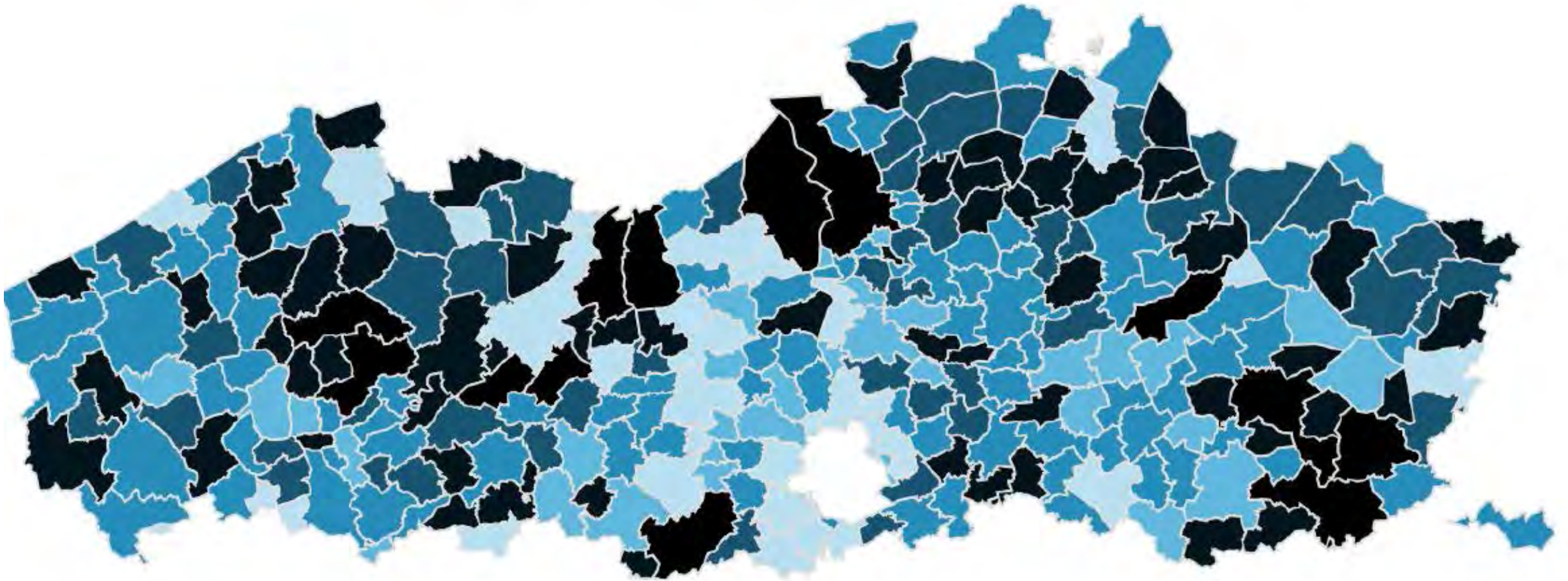
Bron: Death and Life of Great American Cities, °1961

- a/ Publieke ruimte
- b/ Verenigingsleven
- c/ Ontmoetingsplaats

Inwoners die tevreden zijn over de buurt, 2023, in procenten

 <76% 76% - 79% 79% - 82% 82% - 85% >=85%

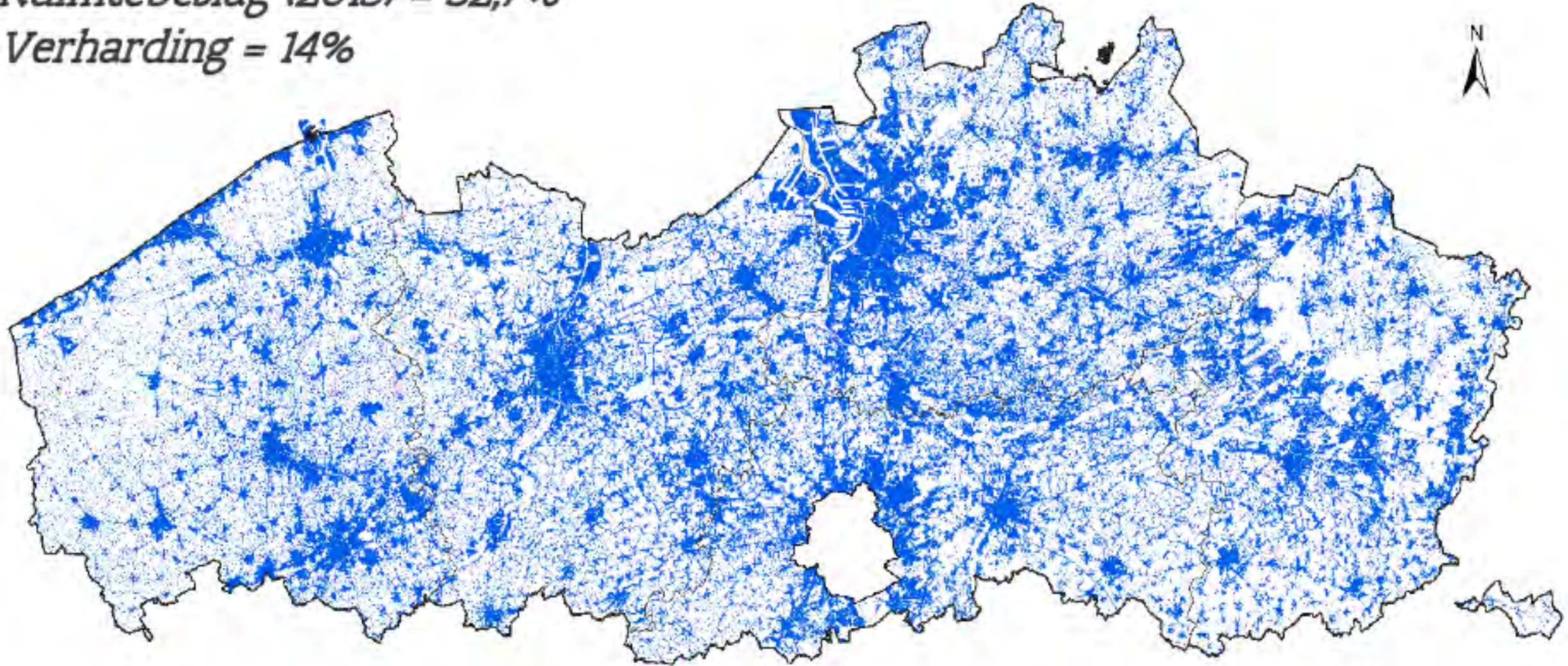
Bron: Gemeentemonitor Laarne

(deel 2)

**Hoe werken we verder aan
ons “dorp”, hoe behouden
en versterken we dat?**

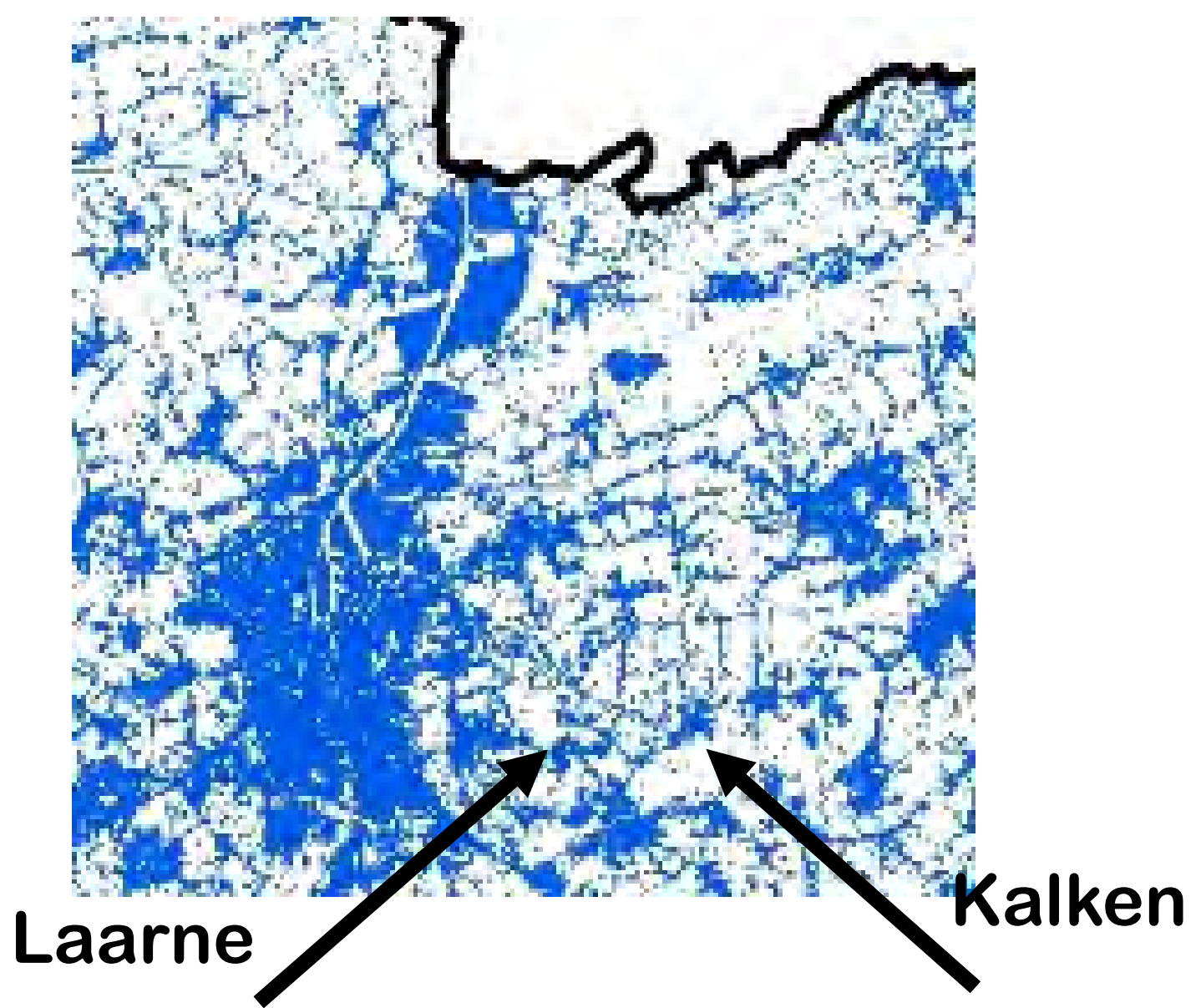
Ruimtelijke realiteit

Ruimtebeslag (2013) = 32,7%
Verharding = 14%

Ruimtebeslag 10m resolutie

Bron: VITO studie, 2016 op basis Ruimtemodel, 2007

ruimtelijke dimensie

Visie

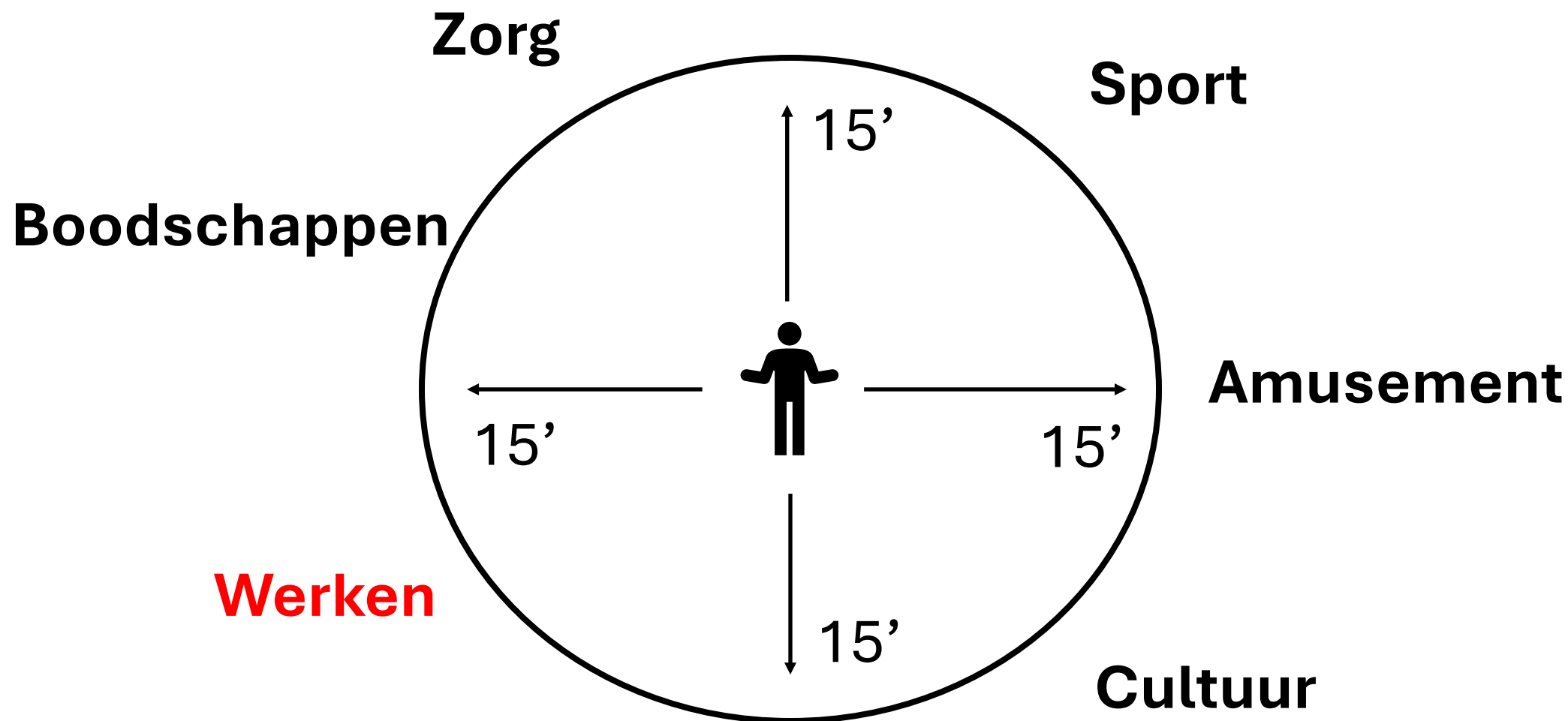
°2011

Menselijke schaal

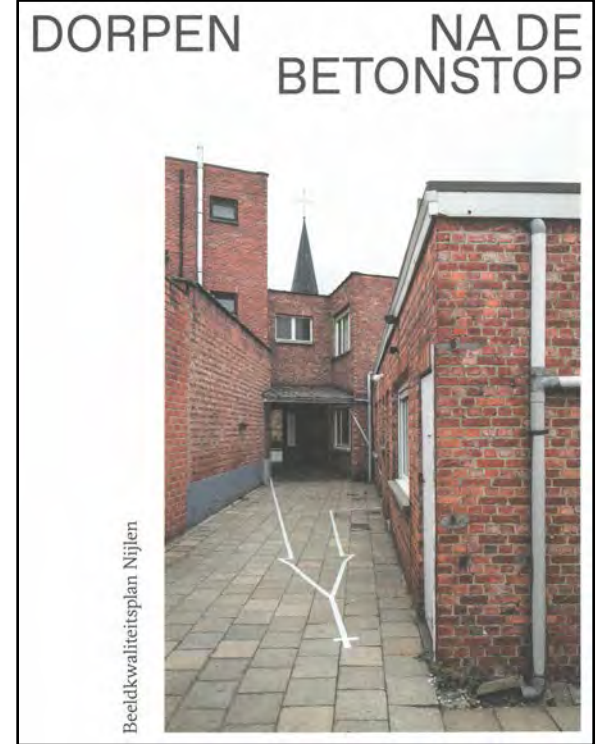
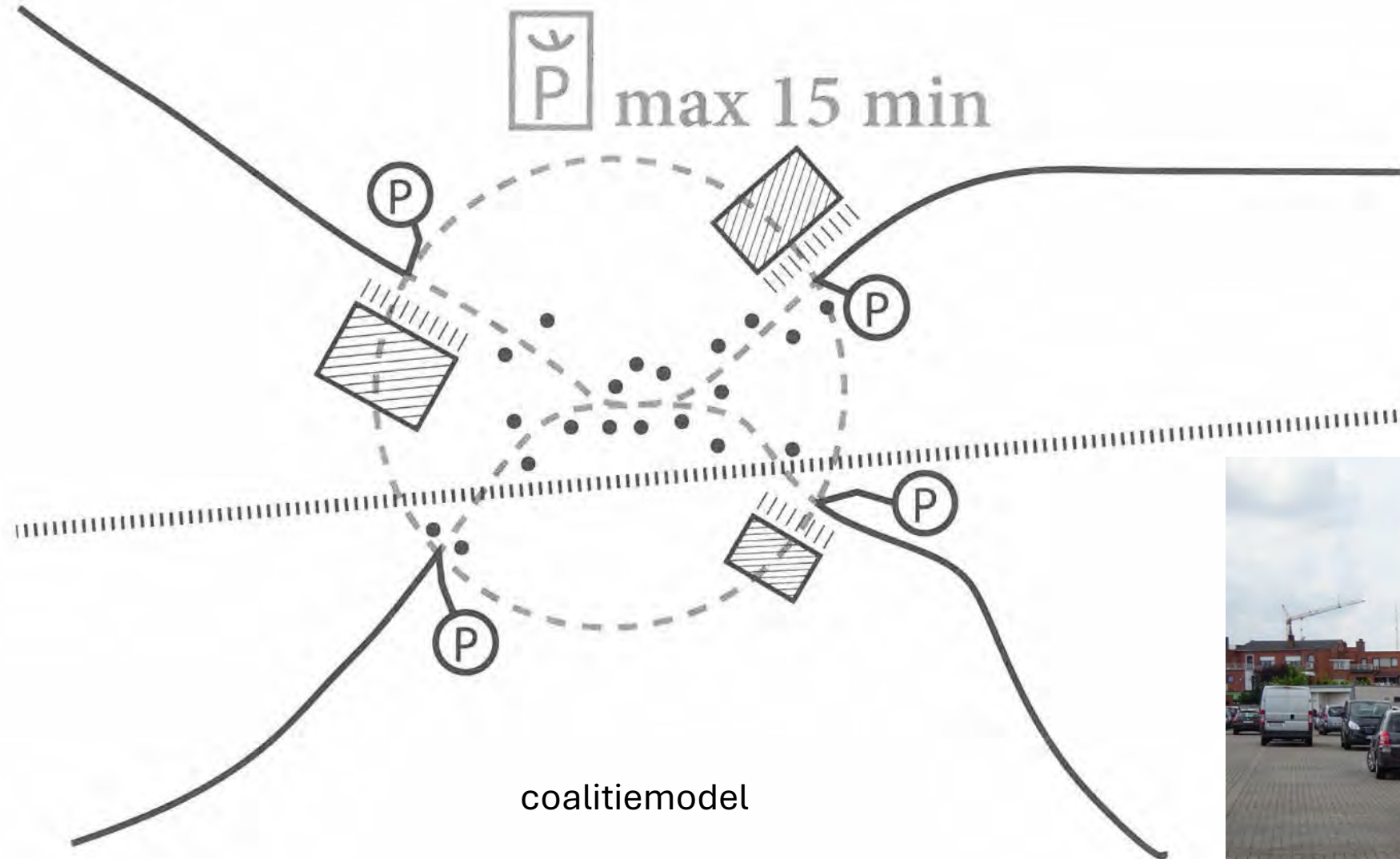
4,2 – 5,8 km/u

‘If you design streets for cars,
you get cars.
If you design streets for people,
you get people.’

Strategie: 15'-dorp

Voorbeeld: Nijlen

Strategie: kernversterking

Diversiteit.

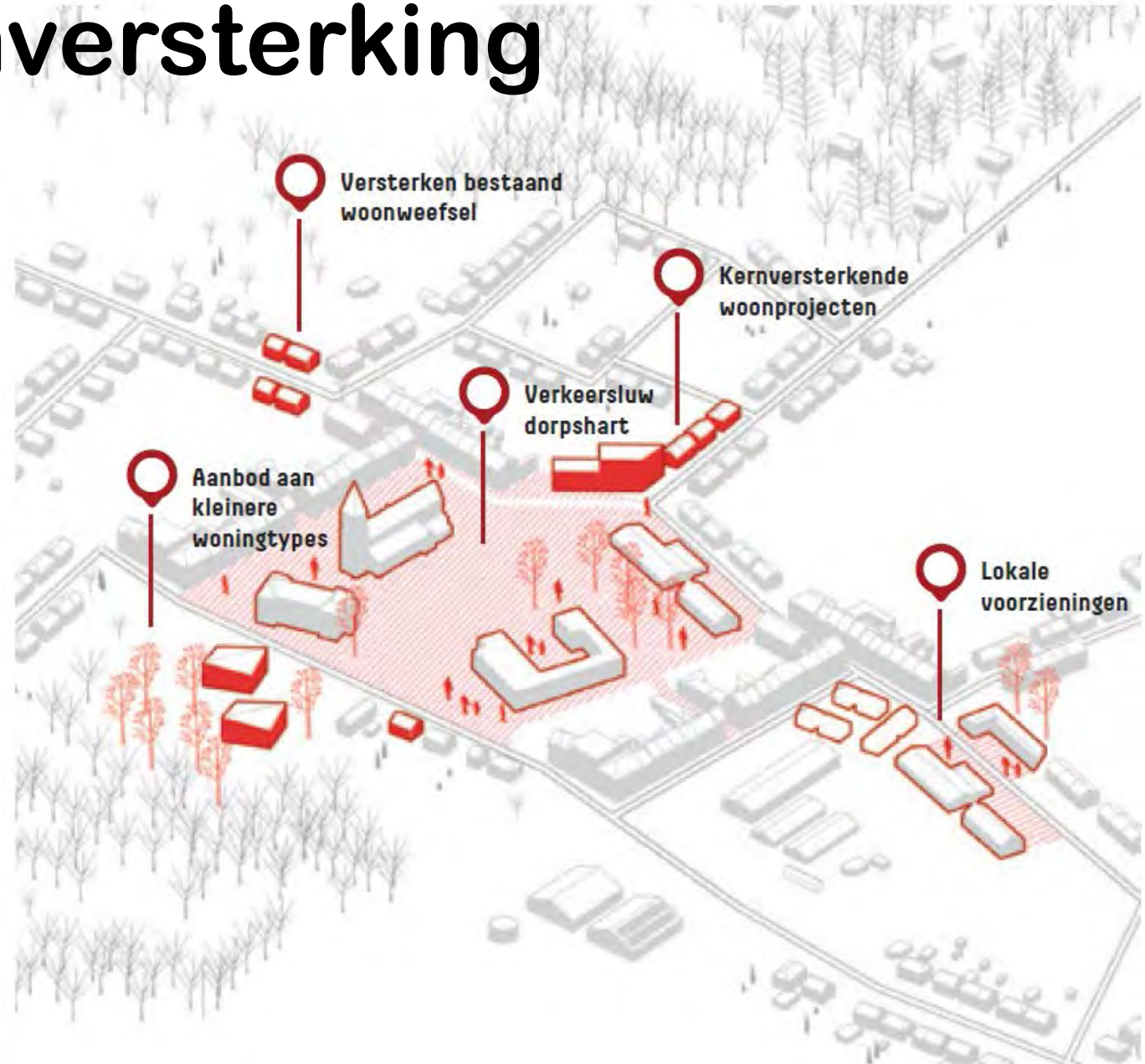
Verweven.

Combineren.

Patrimoniumgebruik.

Temporeel gebruik.

Groen-blauwe dooradering.

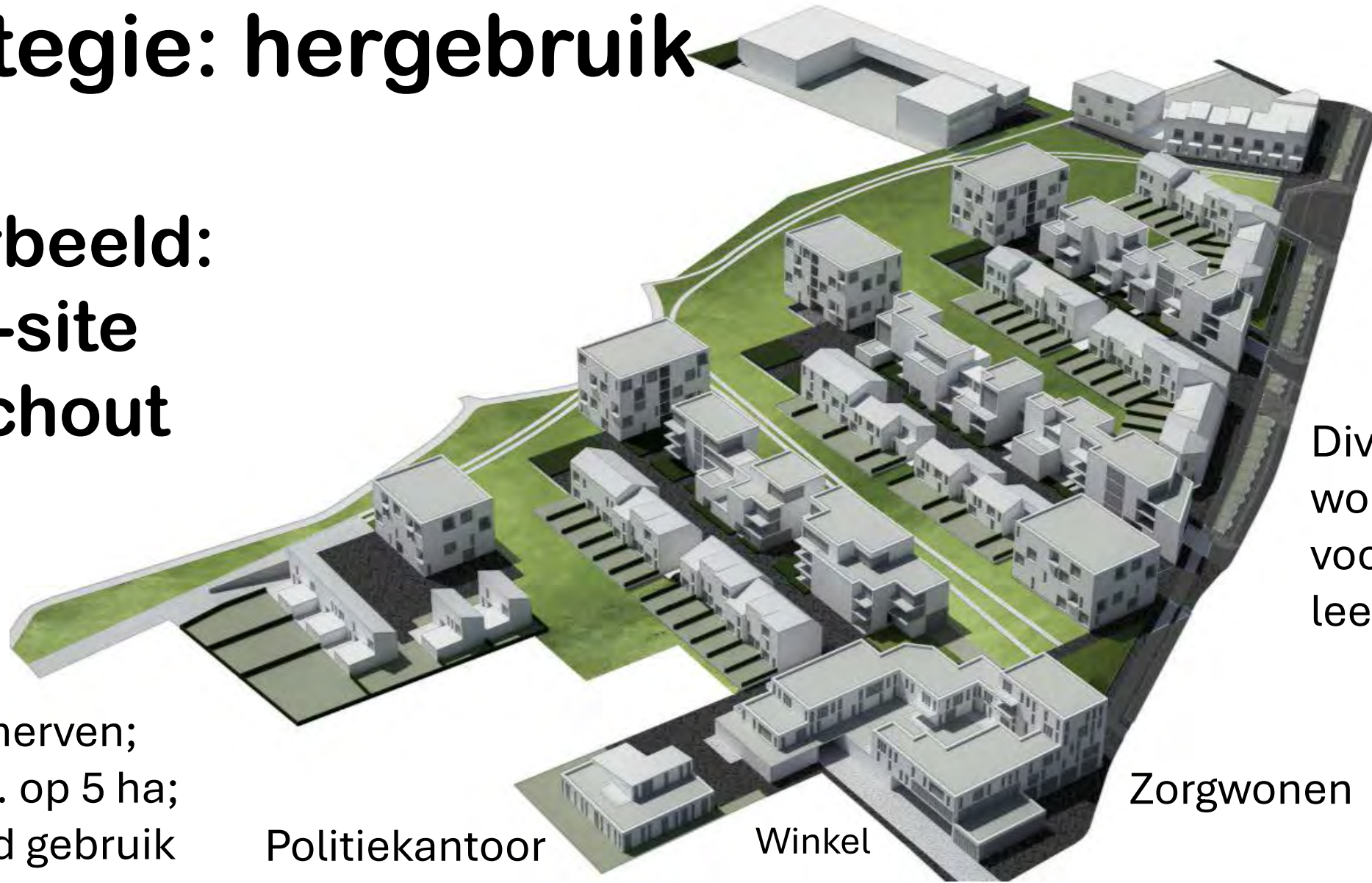
Bron: Beleidsplan Vlaams-Brabant

Voorbeeld: Puurs 'dorpshart'

Strategie: hergebruik

Voorbeeld: BMT-site Boechout

Diverse
woontypes;
voor alle
leeftijden

5 woonerven;
300 won. op 5 ha;
gemengd gebruik
° 2016

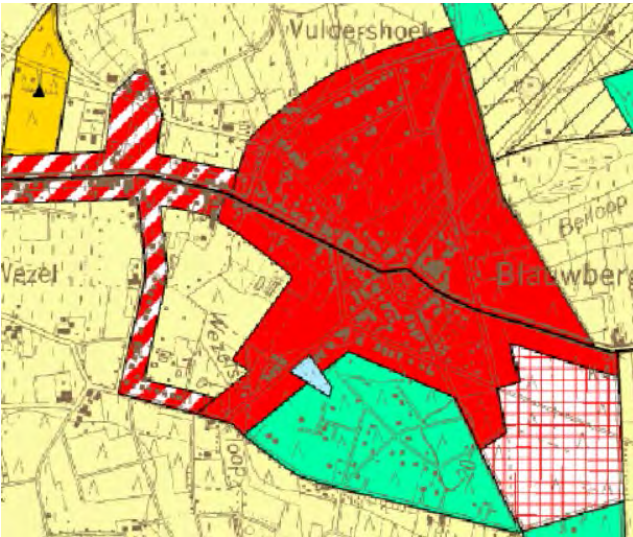
Politiekantoor

Winkel

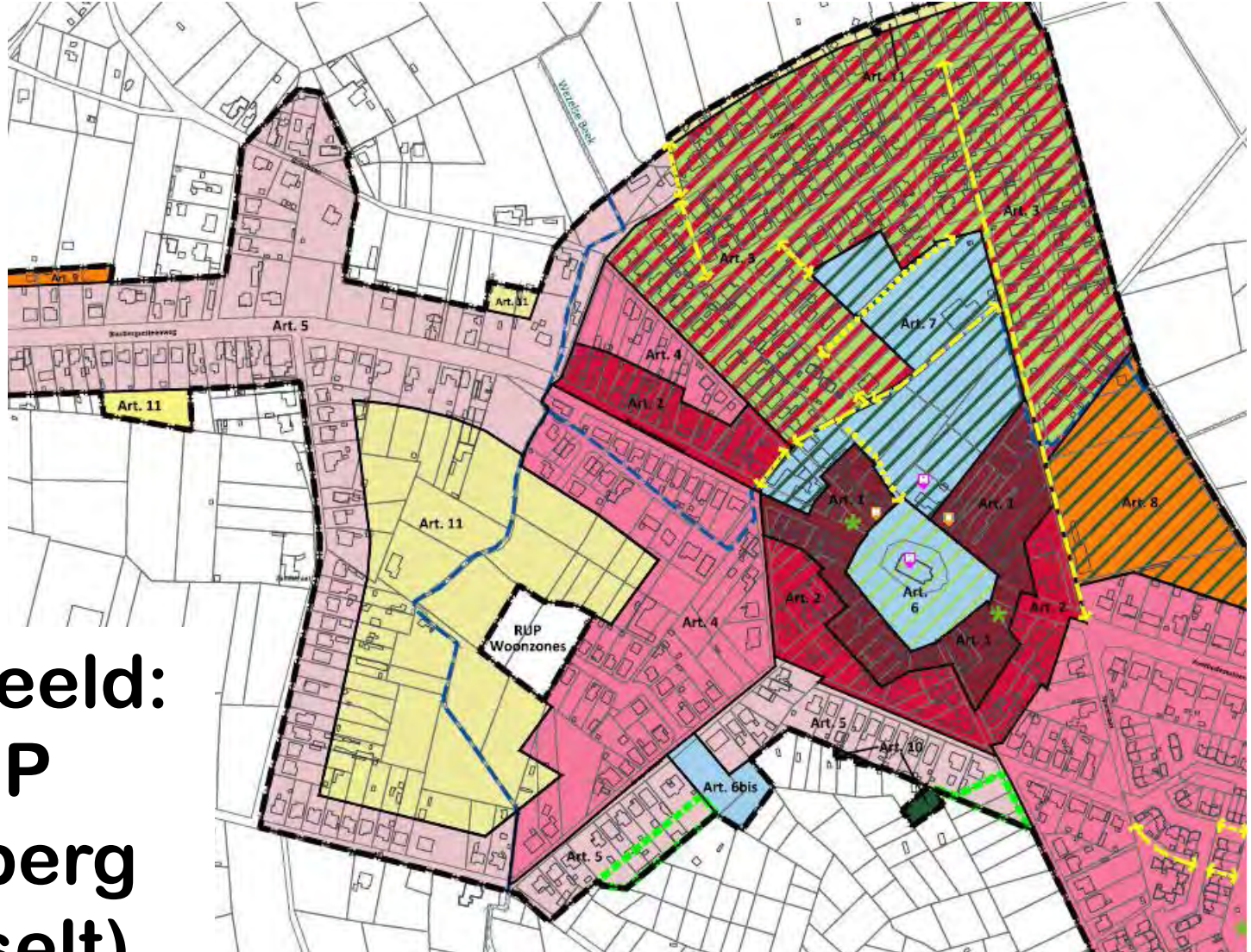
Zorgwonen

Strategie: zonering

Differentiatie i.f.v. locatie

Voorbeeld: RUP Blauberg (Herselt)

Strategie: dorpse architectuur

Ruimte laten voor
wooncultuur

Niet onbezonnen afbreken

Verder bouwen aan het
dorpsweefsel

Niet overal bouwen

Ruimte maken voor
ontmoeting

Drempels maken tussen
publiek en privaat

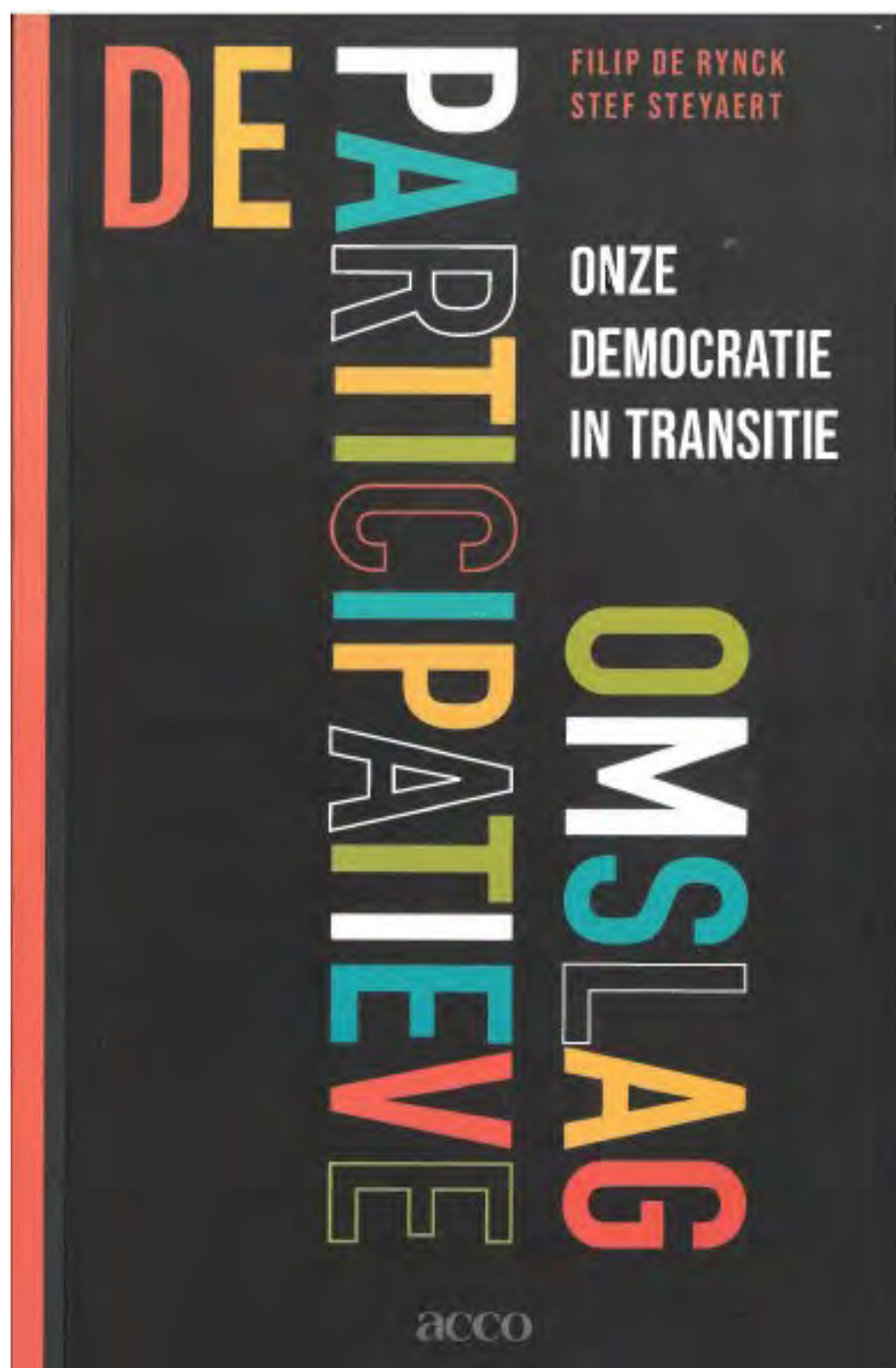

Verder werken aan het dorpse straatbeeld

In dorpen veranderen de dingen meestal niet erg snel. Maar als ze veranderen is het meteen voor lange tijd. Daarom is werken aan het straatbeeld een belangrijk aandachtspunt. Je krijgt maar een keer de kans om het goed te doen. Het dorpse straatbeeld wordt opgebouwd door individuele bouwprojecten en is dus een gedeelde verantwoordelijkheid van elk afzonderlijk project.

sociale dimensie

Visie

Samen bedenken, samen ...

**Bewonersraden
Dorpsbelangen
Dorpsplatforms
Kwaliteitscirkels
Burgerjury
Buurtcomités ...**

Boer Tom Troonbeeckx: 'Ik zou niet meer anders willen werken.' © Fred Debrock

Burger neemt vaker heft in eigen handen

Sinds de financiële crisis zijn Vlamingen zich meer gaan organiseren in burgercollectieven om, bijvoorbeeld, zelf in hun energie of voeding te voorzien.

VAN ONZE REDACTEUR

KORNEEL DELBEKE

BRUSSEL | Burgercollectieven, waarbij burgers zelf goederen of diensten produceren, zitten in de lift. In 2015 en 2016 werden in ons land 249 burgercollectieven opgericht, blijkt uit een nieuwe studie van denktank Oikos en professor Tine De Moor (Universiteit Utrecht), met steun van de Koning Boudewijnstichting. 'Een buurtfeest of tijdelijke actiegroep, zoals Ringland, wordt niet beschouwd als een burgercollectief', zegt medeauteur en coördi-

Graden van participatie

Bron: Avansa Kempen

1 Toegang tot publieke ruimte:

'GROOT BUURTENONDERZOEK' BRENGT VLAAMS BUURTLEVEN IN KAART

VLAMING WIL WANDELEN EN FIETSEN IN GROENE STRAAT

Hoe belangrijk vinden mensen de buurt waarin ze wonen? Wanneer vinden bewoners hun buurt aantrekkelijk – of net niet? Met het Groot Buurtenonderzoek peilde Infopunt Publieke Ruimte naar de manier waarop burgers hun buurt ervaren en in welke mate ze

8 – 80 regel

27 09 2017

1b Spelen mag zeker

kind &
samenleving

1c Bevorder langzame verplaatsingen

Kalken woonkern

Laarne open ruimte

1d Verblijfsmogelijkheid (hangplekken)

2 Verenigingsleven, buurtleven

Junikermis werd gesmaakt

HET KERMISWEEKEND VAN JUNI IN SCHUIFERSKAPELLE KREEG TWEE JAAR GELEDEN EEN NIEUW ELAN DOOR DE DORPSRAAD. DAT DE VERNIEUWING WORDT GESMAAKT IS DUIDELIJK TE HOREN AAN DE REACTIES VAN INWONERS EN DE BEZOEKERS. NIEUW DIT JAAR WAS DE AVONDMARKT OP ZATERDAGAVOND.

DOOR ANDRIES VERLINDEN

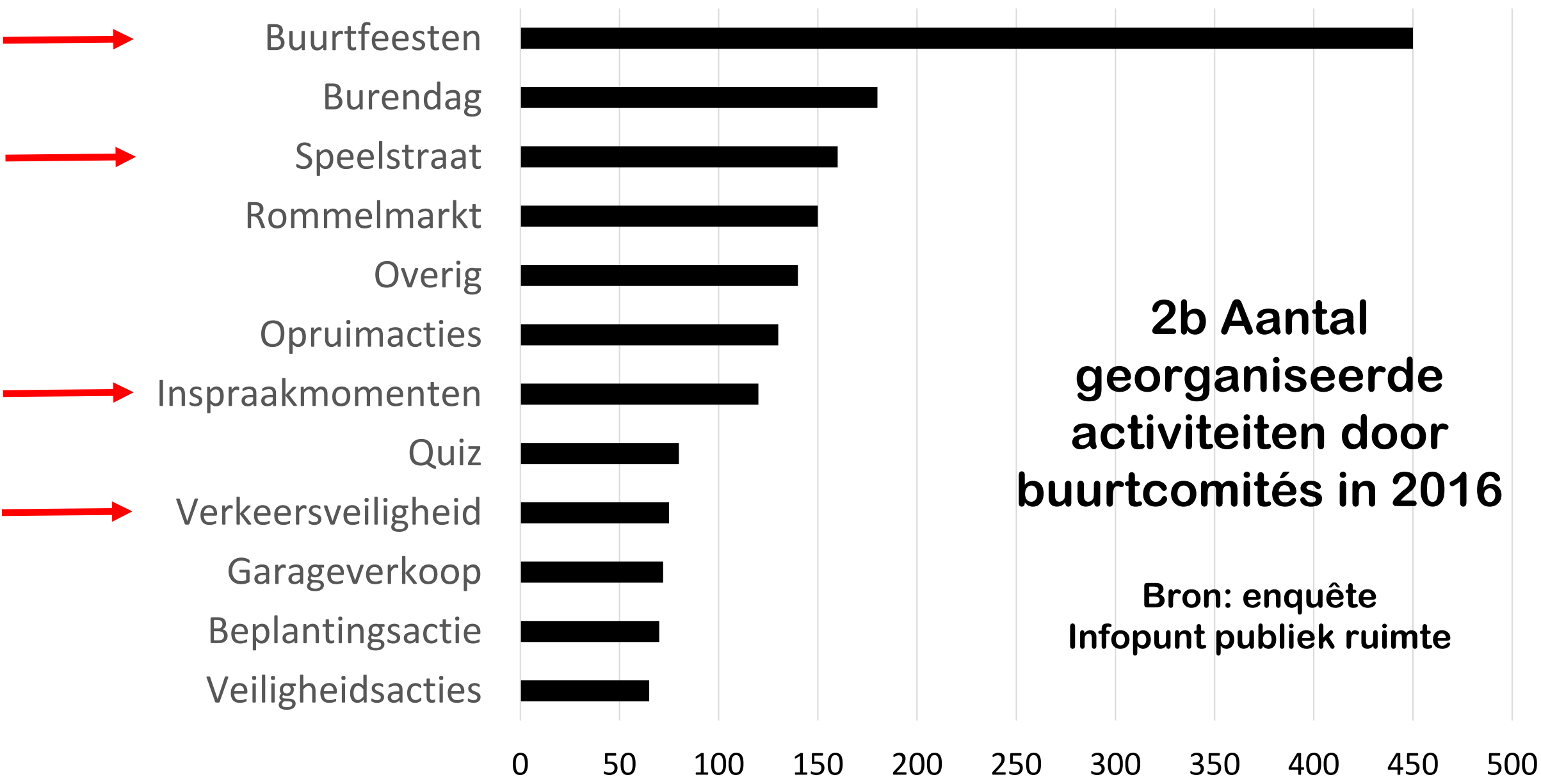
Bron: dossier goe bezig prijs

Jochen Lambert, Siglien Galle, Marissa Ketels en Jan Mortier wonen al een decennia in het rustige dorp en Jochen groeide er zelfs op. Zij zagen de junikermis mooi veranderen de laatste jaren. "Tot enkele jaren geleden stelde de junikermis niet veel voor. Het werd nieuw leven ingeblazen en dat werpt nu wel zijn vruchten af", zegt de groep vrienden die samen op de foto staat met kinderen Jurre, Nante, Laurens en Lucas. (Foto AVK)

Enkele jonge inwoners van Schuiferskapelle staan te kijken hoe hun kinderen zich amuseren op de kermisattracties. Het zijn Mathias Reyniers, Elise Lambrecht, Chaline Peers en Nicky Beeckaert. "Een viertal jaar geleden kwamen we hier op de nieuwe wijk wonen, vooral voor de rust eigenlijk", vertellen ze. "De kermisattracties die hier naast elkaar opgesteld staan zijn leuk voor de kinderen. En volledig verkeersvrij!" (Foto AVK)

2b Aantal georganiseerde activiteiten door buurtcomités in 2016

Bron: enquête
Infopunt publiek ruimte

2c Knelpunt verenigingsleven

3a Ontmoetingsplaats (vereniging)

3b Dorpshuis, buurtpunt

3c Combinaties:

**Dorpscafé
Dorpswinkel
Ondernemers
WZC
School**

Bron: Denk
Doe Dorp, 2019

Tot slot

Een paar referenties

**Landelijke
Gilden**

**[www.landelijkegilden.be/
inspiratieboek-denk-doe-dorp](http://www.landelijkegilden.be/inspiratieboek-denk-doe-dorp)**

**(2019)
i.s.m. VLM**

DENK DOE DORP

Inspiratie voor een dorpenbeleid

Landelijke Gilden

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Vlaanderen
in opbouw

Innovatiesteunpunt

AR-TUR

<https://ar-tur.be/tools/toolbox-dorpse-architectuur>

BWMSTR

Team Vlaams Bouwmeester

<https://www.vlaamsbouwmeester.be/nl/nieuws/dorpelijk-wonen>

www.landelijkegilden.be/projecten/dorpdynamiek

De toekomst van het dorp is in jullie handen!

Dank voor de aandacht.

